

parla · CAT

«El bitllet de mil»

«Ja n'estic tipa, de tanta misèria!»

Es va posar l'abric, vell i tronat, i **va obrir la porta d'una revolada**. A l'altra banda del replà la veïna escampava cera pel parquet de l'entrada. Quan se'n va adonar l'altra ja l'havia vista.

—Quin goig que fas... t'has pintat els ulls i tot... —s'havia redreçat damunt dels genolls i se la mirava embadalida— ...i t'has arrissat... si jo tingués els teus cabells... trigaràs molt?

—No ho sé. Me'n vaig a veure la meva amiga, la Isabel, que està molt malalta. —Va dir tot tancant la porta amb dos volts de clau. La claror del carrer va sobtar-la tot i que la tarda anava cap a l'acabament. **De cop va sentir una mena de feblesa a les cames** com si la voluntat anés a abandonar-la... però estava ben decidida. **Res no l'aturaria**. El primer home que li va passar pel costat va fer un xiulet i es va quedar palplantat mirant-la. «M'he pintat massa els ulls. Dec semblar... exactament el que vull semblar!»

En aquella hora passava poca gent pel *boulevard* Rochechouart. A la cantonada del carrer Dunkerke hi havia, com sempre, Zuzanne amb el carretó de les flors: embolicava clavells amb paper transparent. **«Que no em vegi tan pintada!»** Tot just ho havia acabat de pensar que Zuzanne aixecà el cap. —Bon dia. No vol cap flor avui?

S'hauria endut totes les del carretó. Els clavells devien ser acabats de collir i els poms rodons de les violetes de Parma semblava que esperessin senyores vestides de gris amb vels al capell perquè se les enduguessin a morir en gerros de cristall a dintre de cambres polides amb claror dolça i butaques de vellut.

—Després, quan tornaré a passar.

Va estrènyer el portamonedes buit contra el pit. La seguia algú. En un vidre d'aparador va veure l'home que feia un moment havia xiulat i s'havia girat a mirar-la. Va esperar trobar-se davant d'un altre aparador per veure'l més bé. S'hi aturà. El cor li batia i **no sabia com fer-ho per mirar-se'l**. Era com si els ulls li fessin nosa. Se'ls havia pintats massa.

—Puc invitar-la a prendre alguna cosa?

Havia pogut veure, malgrat l'angúnia que li feia, que era jove, prim. Duia una gavardina i un feltre verd botella. Sense contestar-li tornà a caminar. Quan va arribar a la plaça Pigalle travessà cap al centre, mirà una estona les revistes d'un quiosc de diaris i es va dirigir cap al baixador del metro. Es va aturar i va repenjar l'esquena a la barana. Tot d'una, quan ja creia que havia perdut l'home que havia xiulat, el va veure

parla · CAT

que travessava el carrer. Tots els homes se la miraven. D'un gest enèrgic es va espolsar els cabells... i va sentir una veu càlida ran d'orella.

—Vols venir?

Se'l mirà fit a fit, calculà i digué baixet però decidida: «Cinc-cents.»

Una esgarrifança de fred li va resseguir el cos. No veia res. **Un múscul de la cama li palpitava sense parar i el cap li feia mal.** Ell la va agafar pel braç i amb una veu fosca va murmurar:

—Vals el doble. Mil!

* *

Estrenyia el portamonedes contra el pit. Tenia els llavis despintats, una mica lívids. Amb un gest bruscat del cap apartà els cabells del front. I va dir mirant les violetes: «Un pom. Aquell de darrere de tot. És el més bonic.» Zuzanne va somriure: «Agafi'l vostè mateixa.»

Va avançar la mà tímidament i va agafar-lo. Estava al costat de dues garbes de clavells blancs. Zuzanne el va embolicar amb aquell paper transparent que encara feia les flors més misterioses i ella va treure el bitllet de mil del portamonedes. Zuzanne se'l mirà. «No sé si tindrè prou canvi...» Li va donar les violetes, va agafar el bitllet i el va deixar estès damunt de les flors. Va començar a forfoliar per la cartera.

—No, no en tinc prou. Vaig fins al forn i torno de seguida.

Mentre s'esperava una senyora es va aturar davant del carretó.

—A quin preu ven els clavells?

—No ho sé. Esperis un moment. La venedora ha anat a buscar canvi i tornarà de seguida.

Era una senyora de mitja edat. Tenia les galtes rodones, maquillades d'un color de rosa tendre.

—Són fresques, les flors, avui. Si les violetes de Parma fessin olor potser em decidiria a comprar-ne, però la meva filla, sap?, té un deliri pels clavells. És bonic el seu pom... Molt car?

Li anava a contestar en el moment que Zuzanne arribava. Amb un dit es gratava la galta i tot mirant el bitllet va dir:

—El seu bitllet és fals. Veu? Es coneix amb aquestes ratlletes: haurien de ser ben morades i són blavoses. Si sap qui li ha donat encara el podrà tornar.

parla · CAT

Deixà les violetes en el mateix lloc d'on les havia agafades. Al costat del gran feix de clavells blancs. Zuzanne li va dir: «No es preocupi, ja em pagarà un altre dia... emporti-se-les...»

—No, no: gràcies.

Caminava de pressa amb el bitllet plegat a la mà. **Una glopada de líquid li pujà de l'estómac al coll, tan àcida que li va fer tancar els ulls.** Respirava amb la boca tancada, profundament. Va entrar al pis. Se sentia olor de sofregits: devia venir del celobert. Va ficar el bitllet a dintre d'un sobre i el va clavar amb quatre xinxetes sota el darrer calaix de l'armari mirall. **Amb la mà es va tocar la galta: bullia.** Mirava la paret fixament: mai no s'havia adonat que els rams del paper tinguessin la vaga forma d'un cigne. El muscle de la cama li tornava a palpitar. «I ara què?» De sobte es va ajupir i va desclavar el sobre amb una revolada. Quan va tenir el gas encès hi apropà la punta del bitllet i va esperar que es cremés. **Els dits li feien mal de tant que l'estrenyia.** Després va anar al rebedor, es va treure l'abric, el va penjar i va començar a fer el sopar. El seu home no trigaria gaire.

Mercè Rodoreda. «El bitllet de mil». *Tots els contes*. Barcelona: Edicions 62, SA, 2002/1979, pàg. 301-303. © Institut d'Estudis Catalans